

Téma 24 - Svátost pomazání nemocných

Pro křesťana nemoc a smrt mohou a mají být prostředkem sebezposvěcení a spoluvykoupení s Kristem; tomu pomáhá svátost pomazání nemocných.

17.01.2018

PDF ► [Svátost pomazání nemocných](#)

1. Pomazání nemocných, svátost spásy a uzdravení

Povaha této svátosti

Pomazání nemocných je svátost ustanovená Ježíšem Kristem, naznačovaná v evangeliu sv. Marka (srov. Mk 6, 13) a doporučovaná věřícím a uvedená ve známost apoštolem sv. Jakubem: „Je někdo z vás nemocný? Ať si zavolá představené církevní obce a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně; modlitba (spojená) s vírou zachrání nemocného, Pán ho pozdvihne, a jestliže se dopustil hříchů, bude mu odpuštěno“ (Jak 5, 14–15). Živá tradice církve odrážející se v textech magisteria církve rozpoznala v tomto obřadu, zvláště určeného k tomu, aby posilovala nemocné a očišťovala je od hříchu a jeho následků, jednu ze sedmi svátostí Nového zákona.¹

Křesťanský smysl bolesti, smrti a přípravy na dobrou smrt

V obřadu pomazání nemocných se smysl nemoci člověka, jeho utrpení a smrti vysvětluje ve světle Božího spasitelského plánu spásy a přesněji ve světle spasitelské hodnoty bolesti, kterou na sebe vzal Kristus, vtělené Slovo, v tajemství svého utrpení, smrti a zmrtvýchvstání.²

Katechismus katolické církve nabízí podobný nástin: „Svým utrpením a svou smrtí na kříži dal Kristus utrpení nový smysl: od té doby nás utrpení může připodobnit Kristu a spojit s jeho vykupitelským utrpením“ (Katechismus, 1505).

„Kristus vybízí své učedníky, aby ho následovali tím, že také sami vezmou na sebe svůj kříž (srov. Mt 10, 38). Tím, že ho následují, nabývají nový způsob vidění nemoci a nemocných“ (Katechismus, 1506).

Písmo svaté ukazuje těsné spojení mezi nemocí, smrtí a hříchem.³ Bylo by však mylné považovat samotnou nemoc za trest za vlastní hříchy (srov. Jan 9, 3). Smyslu nevinné bolesti lze dosáhnout pouze ve světle víry, když pevně věříme v dobrotu a moudrost Boha, v jeho láskyplnou prozřetelnost, a když uvažujeme nad tajemstvím Kristova utrpení, smrti a zmrtvýchvstání, díky němuž bylo možné vykoupení světa.⁴

Když nám Pán ukázal pozitivní smysl bolesti pro uskutečnění vykoupení, chtěl také uzdravit množství nemocných tím, že ukázal svou moc nad bolestí a nemocí a především svou pravomoc odpouštět hříchy (srov. Mt 9, 2–7). Po svém zmrtvýchvstání vysílá apoštoly: „V mém jménu... budou vkládat ruce na nemocné a uzdraví je“ (Mk 16, 17–18) (srov. Katechismus, 1507).⁵

Pro křesťana nemoc a smrt mohou a mají být prostředkem sebeposvěcení a spoluvykoupení s Kristem.

Pomazání nemocných pomáhá prožívat tyto bolestné skutečnosti lidského života s křesťanským smyslem: „Ve svátosti nemocných zakoušíme láskyplnou přípravu na cestu, která skončí v Otcově domě.“⁶ _

2. Struktura svátostného znamení a slavení této svátosti

Podle rituálu pomazání nemocných je vhodnou materií pro tuto svátost olivový olej, nebo v případě nutnosti jiný rostlinný olej.⁷ _

Pomazání se uděluje pomazáním nemocného na čele a na rukou.⁸ _

Svátostná formule, jíž se v latinském obřadu uděluje pomazání nemocných, je následující: „*Per istam sanctam unctionem et suam piisimam misericordiam adiuvet te*

*Dominus gratia Spiritus Sancti. Amen.
/ Ut a peccatis liberatum te salvet
atque propitius allevet. Amen. “*

(„Skrze toto svaté pomazání ať ti Pán
pro své milosrdenství pomůže
milostí Ducha Svatého. Amen. / Ať tě
vysvobodí z hříchů, ať tě zachrání a
posilní. Amen.“⁹ _

Jak připomíná Katechismus katolické církve, „je velmi vhodné slavit je během eucharistie, památky velikonoční oběti Pána. Dovolují-li to okolnosti, může slavení svátosti předcházet svátost pokání a může být ukončeno eucharistií. Eucharistie jakožto svátost Kristovy velikonoční oběti měla by být vždycky poslední svátostí pozemské pouti, „pokrmem na cestu“ (viaticum) pro „přechod“ do věčného života“ (Katechismus, 1517).

3. Udělovatel pomazání nemocných

Udělovatelem této svátosti je pouze duchovní (biskup nebo kněz).¹⁰ Je povinností pastýřů poučovat věřící o účincích této svátosti. Věřící (zvláště příbuzní a přátelé) mají povzbuzovat nemocné, aby se obrátili na kněze pro přijetí pomazání nemocných (srov. Katechismus, 1516).

Je dobré, aby věřící měli na paměti, že v dnešní době je tendence „izolovat“ nemoc a smrt. V moderních klinikách a nemocnicích těžce nemocní často umírají o samotě, i když jsou obklopeni lidmi na „jednotce intenzivní péče“.

Všichni – a zvláště křesťané, kteří pracují v nemocničním prostředí – se mají snažit, aby hospitalizovaným nemocným nechyběly prostředky poskytující radu a ulevující trpícímu tělu a duši. Mezi tyto prostředky –

vedle svátosti pokání a viatika – patří svátost pomazání nemocných.

4. Příjemce pomazání nemocných

Příjemcem svátosti nemocných je každá pokřtěná osoba, která dosáhla užívání rozumu a nalézá se v nebezpečí smrti z důvodu těžké nemoci nebo stáří doprovázeného pokročilou senilitou.¹¹ Zesnulým nelze udělovat pomazání nemocných.

Pro přijetí plodů této svátosti se po osobě, která ji přijímá, požaduje předchozí smíření s Bohem a církví, či alespoň touha po něm, nerozlučně spjatá s lítostí nad vlastními hříchy a s úmyslem se z nich vyznat ve svátosti smíření, jakmile to bude možné. Církev proto ustanovila, že se před pomazáním uděluje nemocnému svátost pokání a smíření.¹² Příjemce svátosti musí mít

úmysl, alespoň trvalý a nepřímý, tuto svátost přijmout. ¹³Jinak řečeno: nemocný má neodvolatelně chtít zemřít jak umírají křesťané, s nadpřirozenou pomocí pro ně určenou.

Ačkoliv lze svátost nemocných udělit člověku, který již ztratil vědomí, je třeba se snažit, aby svátost byla přijímána při vědomí, aby se nemocný mohl lépe připravit na přijetí svátostné milosti. Nesmí být udělena těm, kdo tvrdošíjně setrvávají ve zjevném těžkém hříchu (srov. Kodex kanonického práva, 1007).

Pokud se nemocný, který obdržel pomazání, uzdraví, může v případě další těžké nemoci tuto svátost přijmout znovu; a v průběhu nemoci se udělení svátosti může opakovat, pokud se nemoc zhoršuje (srov. Kodex kanonického práva, 1004, 2).

Konečně je dobré mít na paměti následující pokyn církve: „V pochybnostech, zda nemocný dosáhl užívání rozumu, nebo zda je vážně nemocný nebo zda je již skutečně mrtev, nechť se tato svátost udělí“ (Kodex kanonického práva, 1005).

5. Nezbytnost této svátosti

Přijetí pomazání nemocných není potřeba jako nezbytný prostředek ke spáse, nelze však tuto svátost dobrovolně opomíjet, je-li možné ji přijmout, protože by to bylo jako odmítnout velice účinnou pomoc ke spáse. Neposkytnout nemocnému tuto pomoc může být těžkým hříchem.

6. Účinky svátosti pomazání nemocných

Jako opravdová a vlastní svátost Nového zákona nabízí pomazání nemocných věřícímu křesťanovi

posvěcující milost; specifická
svátostná milost pomazání
nemocných má navíc tyto účinky:

– niternější spojení s Kristem v jeho
vykupitelském utrpení pro dobro
nemocného a pro dobro celé církve
(srov. Katechismus, 1521–1522; 1532);

– útěcha, pokoj a odvaha překonat
potíže a utrpení spojené s těžkou
nemocí nebo slabost stáří (srov.
Katechismus, 1520; 1532);

– uzdravení pozůstatků hříchu a
odpuštění všedních a těžkých hříchů
v případě, že jich nemocný lituje, ale
nemohl obdržet svátost pokání (srov.
Katechismus, 1520);

– uzdravení těla, je-li to Boží vůle
(srov. florentský koncil: DS 1325;
Katechismus, 1520);

– příprava na přechod do věčného
života. V tomto smyslu říká
Katechismus katolické církve: „Tato

milost je darem Ducha svatého, který obnovuje důvěru a víru v Boha a posiluje proti pokušením zlého ducha, to je proti pokušením malomyslnosti a úzkosti před smrtí (srov. Žid 2, 15)“ (Katechismus, 1520).

Ángel García Ibáñez

Základní použitá literatura

– Katechismus katolické církve, 1499–1532

Doporučená literatura

– Jan Pavel II., ap. list *Salvifici doloris*, 11–II–1984

1Srov. DS 216; 1324–1325; 1695–1696; 1716–1717; Katechismus, 1511–1513.

2Srov. Obřad pomazání nemocných, *Praenotanda*, 1–2.

3Srov. Dt 28, 21–22; Dt 28, 27; Ž 37 (38), 2–12; Ž 38 (39), 9–12; Ž 106 (107), 17; Mdr 2, 24; Řím 5, 12; Řím 5, 14–15.

4„Kristus, pohnut tolikerým utrpením, nejen dovolil, aby se ho nemocní dotýkali, ale bere jejich trápení za své: „Vzal na sebe naše slabosti a nesl naše nemoci“ (Mt 8, 17; srov. Iz 53, 4). (...). Kristus vzal na kříži na sebe celou tíži zla (srov. Iz 53, 4–6) a „sňal hříchy světa“ (Jan 1, 29); nemoc je pouze jeho důsledkem“ (Katechismus, 1505).

5Bolest sama o sobě nespasí, ani nevykoupí. Pouze nemoc, prožívaná ve víře, naději a lásce k Bohu, pouze nemoc prožívaná ve spojení s Kristem očišťuje a vykupuje. Tehdy nás Kristus zachraňuje ne od bolesti, ale v bolesti tím, že ji proměňuje v modlitbu, v „duchovní oběť“ (srov. Řím 12, 1; 1 Petr 2, 4–5), kterou můžeme nabídnout Bohu a připojit ke Kristově vykupitelské oběti, aktualizované při každém slavení eucharistie, abychom na této oběti mohli mít podíl.

Dále je dobré uvažovat nad tím, že „patří do plánu Boží prozřetelnosti, aby člověk horlivě bojoval proti jakékoliv nemoci a hledal toužebně zdraví, aby mohl nadále vykonávat svou funkci ve společnosti a v církvi a být tak vždy připravený doplnit, co ještě zbývá z Kristova utrpení ke spáse světa a očekávat osvobození ve slávě Božích dětí (srov. Kol 1, 24; Řím 8, 19–21)“ (Obřad pomazání nemocných, *Praenotanda*, 3).

6Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 80.

7Srov. Rituál pomazání nemocných, *Praenotanda*, č. 20; 2. vatikánský koncil, konst. *Sacrosanctum Concilium*, 73; Pavel VI., ap. konst. *Sacram Unctionem Infirmorum*, 30–XI–1972, AAS 65 (1973) 8.

8Srov. tamtéž, *Praenotanda*, 23. V případě nutnosti postačí jedno jediné mazání na čele nebo na jiné vhodné části těla (srov. tamtéž).

9Rituál pomazání nemocných, *Praenotanda*, 25; srov. Kodex kanonického práva, 847; Katechismus, 1513. Tato formule je rozdělena tak, že její první část se odříkává, zatímco se maže čelo, a druhá, zatímco se mažou ruce. V případě nutnosti, je-li možné provést jen jedno pomazání, pronese vysluhovatel současně celou formuli (srov. Rituál pomazání nemocných, *Praenotanda*, 23).

10Srov. Kodex kanonického práva 1003, 1. Jáhni ani věřící laici nemohou udělovat platně pomazání nemocných (srov. Kongregace pro nauku víry, Poznámka o udělovateli svátosti pomazání nemocných. In: „*Notitiae*“ 41 (2005) 479).

11Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Sacrosanctum Concilium*, 73; Kodex kanonického práva, 1004–1007; Katechismus, 1514. Pomazání nemocných proto není svátostí pro

ty, kteří dosáhli tzv. „třetího věku“ (není to svátost pro lidi v důchodu), ale ani to není svátost pouze pro umírající. V případě chirurgické operace lze udělit pomazání nemocných, pokud nemoc, jež je důvodem operace, ohrožuje nemocného na životě.

12Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Sacrosanctum Concilium*, 74.

13Kodex kanonického práva k tomu říká: „Tato svátost se udělí také nemocným, kteří, když byli při vědomí, žádali tuto svátost alespoň nepřímo“ (kán. 1006).

© *Fundación Studium*, 2016